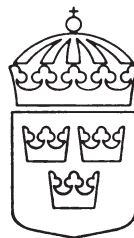

Sveriges internationella överenskommelser

ISSN 1102-3716

Utgiven av Utrikesdepartementet

SÖ 2021:2

Nr 2

Tilläggsprotokoll till konventionen om it-relaterad brottslighet av den 28 januari 2003 (SÖ 2021:1) om kriminalisering av gärningar av rasistisk och främlingsfientlighet natur begångna med hjälp av datorsystem Strasbourg den 28 januari 2003

Regeringen beslutade den 23 januari 2003 att underteckna tilläggsprotokollet. Undertecknandet skedde den 28 januari 2003.

Regeringen beslutade den 1 april 2021 att ratificera tilläggsprotokollet och i samband därmed avge en förklaring enligt artikel 6.2 a i tilläggsprotokollet av innebörd att Sverige förbehåller sig rätten att i nationell rätt uppställa krav på att ett förnekande eller ett grovt förringande måste göras med uppsåt att uppmuntra till hat, diskriminering eller våld mot en enskild person eller en grupp av personer på grund av ras, hudfärg, härstamning, nationellt eller etniskt ursprung liksom även trosbekännelse, under förebärande av något av förstnämnda karakteristika, för att sådana gärningar som avses i artikel 6.1 ska vara kriminaliserade.

Ratifikationsinstrumentet deponerades hos Europarådets generalsekreterare den 28 april 2021.

Tilläggsprotokollet trädde i kraft den 1 mars 2006 och för Sverige den 1 augusti 2021.

Den på franska avfattade texten finns tillgänglig på Utrikesdepartementets enhet för folkrätt och mänskliga rättigheter.

Riksdagsbehandling: prop. 2020/21:72, bet. 2020/21:JuU16, rskr. 2020/21:234

SFS 2021:238–241

**Additional Protocol to the
Convention on Cybercrime,
concerning the criminalisation of
acts of a racist and xenophobic nature
committed through computer systems**

The member States of the Council of Europe and the other States Parties to the Convention on Cybercrime, opened for signature in Budapest on 23 November 2001, signatory hereto;

Considering that the aim of the Council of Europe is to achieve a greater unity between its members; Recalling that all human beings are born free and equal in dignity and rights;

Stressing the need to secure a full and effective implementation of all human rights without any discrimination or distinction, as enshrined in European and other international instruments;

Convinced that acts of a racist and xenophobic nature constitute a violation of human rights and a threat to the rule of law and democratic stability;

Considering that national and international law need to provide adequate legal responses to propaganda of a racist and xenophobic nature committed through computer systems;

Aware of the fact that propaganda to such acts is often subject to criminalisation in national legislation;

Having regard to the Convention on Cybercrime, which provides for modern and flexible means of international co-operation and convinced of the need to harmonise substantive

**Tilläggsprotokoll till konventionen
om it-relaterad brottslighet om
kriminalisering av gärningar av
rasistisk och främlingsfientlig natur
begångna med hjälp av datorsystem**

Medlemsstaterna i Europarådet och de övriga stater som är parter i konventionen om IT-relaterad brottslighet, som öppnades för undertecknande i Budapest den 23 november 2001, och har undertecknat detta protokoll,

som beaktar att Europarådets syfte är att skapa en fastare enhet mellan dess medlemmar, som erinrar om att alla människor är födda fria och jämbördiga i fråga om värdighet och rättigheter,

som betonar behovet av att säkerställa ett fullständigt och verkningsfullt förverkligande av mänskliga rättigheter utan någon diskriminering eller åtskillnad, såsom de garanteras i europeiska och andra internationella instrument,

som är övertygade om att gärningar av rasistisk och främlingsfientlig natur utgör en kränkning av de mänskliga rättigheterna och ett hot mot ett lagbundet samhällsskick och demokratisk stabilitet,

som anser att den nationella och den internationella rätten behöver tillhandahålla adekvata rättsliga åtgärder mot propaganda av rasistisk och främlingsfientlig natur som bedrivs med hjälp av datorsystem,

som är medvetna om att propaganda för sådana gärningar ofta är straffbelagd i nationell lagstiftning,

som beaktar konventionen om IT-relaterad brottslighet, som föreskriver moderna och flexibla medel för internationellt samarbete, och som är övertygade om behovet av att harmoni-

¹ Översättning i enlighet med den i prop. 2020/21:72 intagna texten.

law provisions concerning the fight against racist and xenophobic propaganda;

Aware that computer systems offer an unprecedented means of facilitating freedom of expression and communication around the globe;

Recognising that freedom of expression constitutes one of the essential foundations of a democratic society, and is one of the basic conditions for its progress and for the development of every human being;

Concerned, however, by the risk of misuse or abuse of such computer systems to disseminate racist and xenophobic propaganda;

Mindful of the need to ensure a proper balance between freedom of expression and an effective fight against acts of a racist and xenophobic nature;

Recognising that this Protocol is not intended to affect established principles relating to freedom of expression in national legal systems;

Taking into account the relevant international legal instruments in this field, and in particular the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms and its Protocol No. 12 concerning the general prohibition of discrimination, the existing Council of Europe conventions on co-operation in the penal field, in particular the Convention on Cybercrime, the United Nations International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination of 21 December 1965, the European Union Joint Action of 15 July 1996 adopted by the Council on the basis of Article K.3 of the Treaty on European Union, concerning action to combat racism and xenophobia;

Welcoming the recent developments which further advance international understanding and

sera materiella lagbestämmelser som rör kampen mot rasistisk och främlingsfientlig propaganda,

som är medvetna om att datorsystem erbjuder medel utan tidigare motstycke för att underlätta yttrandefrihet och frihet att meddela sig i hela världen,

som erkänner att yttrandefriheten är en av de viktigaste grundvalarna i ett demokratiskt samhälle och en av de grundläggande förutsättningarna för samhällets framåtskridande och varje människas utveckling,

som emellertid är oroade över risken för felaktig användning eller missbruk av sådana datorsystem för att sprida rasistisk och främlingsfientlig propaganda,

som är medvetna om behovet av att säkerställa en lämplig avvägning mellan yttrandefrihet och effektiv bekämpning av gärningar av rasistisk och främlingsfientlig natur,

som erkänner att detta protokoll inte avser att påverka redan etablerade principer om yttrandefrihet i nationella rättssystem,

som beaktar tillämpliga internationella rättsliga instrument på detta område, särskilt konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och dess protokoll nr 12 om allmänt förbud mot diskriminering, de befintliga Europarådskonventionerna om samarbete på det straffrättsliga området, särskilt konventionen om IT-relaterad brottslighet, Förenta nationernas internationella konvention om avskaffande av alla former av rasdiskriminering av den 21 december 1965, Europeiska unionens gemensamma åtgärd av den 15 juli 1996, som antogs av rådet med stöd i artikel K.3 i fördraget om Europeiska unionen, om åtgärder mot rasism och främlingsfientlighet,

som välkomnar den senaste utvecklingen som ytterligare främjar internationell förståelse och

SÖ 2021:2

co-operation in combating cybercrime and racism and xenophobia;

Having regard to the Action Plan adopted by the Heads of State and Government of the Council of Europe on the occasion of their Second Summit (Strasbourg, 10-11 October 1997) to seek common responses to the developments of the new technologies based on the standards and values of the Council of Europe;

Have agreed as follows:

Chapter I – Common provisions

Article 1 – Purpose

The purpose of this Protocol is to supplement, as between the Parties to the Protocol, the provisions of the Convention on Cybercrime, opened for signature in Budapest on 23 November 2001 (hereinafter referred to as “the Convention”), as regards the criminalisation of acts of a racist and xenophobic nature committed through computer systems.

Article 2 – Definition

1. For the purposes of this Protocol:
“*racist and xenophobic material*” means any written material, any image or any other representation of ideas or theories, which advocates, promotes or incites hatred, discrimination or violence, against any individual or group of individuals, based on race, colour, descent or national or ethnic origin, as well as religion if used as a pretext for any of these factors.
2. The terms and expressions used in this Protocol shall be interpreted in the same manner as they are interpreted under the Convention.

internationellt samarbete i fråga om bekämpning av IT-relaterad brottslighet och rasism och främlingsfientlighet,

som även beaktar den handlingsplan som antogs av Europarådets stats- och regeringschefer vid deras andra toppmöte i Strasbourg den 10–11 oktober 1997 för att söka gemensamma svar på utvecklingen av nya informationsteknologier, som grundar sig på Europarådets normer och värderingar,

har kommit överens om följande.

Kapitel I – Gemensamma bestämmelser

Artikel 1 – Syfte

Syftet med detta protokoll är att med avseende på parterna i protokollet komplettera bestämmelserna i konventionen om IT-relaterad brottslighet som öppnades för undertecknande i Budapest den 23 november 2001 (nedan kallad konventionen) vad gäller kriminalisering av gärningar av rasistisk och främlingsfientlig natur begångna med hjälp av datorsystem.

Artikel 2 – Definition

1. I detta protokoll används denna definition:
rasistiskt och främlingsfientligt material: skrivet material, bild eller annan framställning av idéer eller teorier som förespråkar, främjar eller uppmuntrar till hat, diskriminering eller våld mot en enskild person eller en grupp av personer på grund av ras, hudfärg, härstamning, nationellt eller etniskt ursprung liksom även trosbekännelse, under förebärande av något av de förstnämnda karakteristika.
2. De termer och uttryck som används i protokollet ska tolkas på samma sätt som i konventionen.

Chapter II – Measures to be taken at national level

Article 3 – Dissemination of racist and xenophobic material through computer systems

1. Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally and without right, the following conduct:

distributing, or otherwise making available, racist and xenophobic material to the public through a computer system.

2. A Party may reserve the right not to attach criminal liability to conduct as defined by paragraph 1 of this article, where the material, as defined in Article 2, paragraph 1, advocates, promotes or incites discrimination that is not associated with hatred or violence, provided that other effective remedies are available.

3. Notwithstanding paragraph 2 of this article, a Party may reserve the right not to apply paragraph 1 to those cases of discrimination for which, due to established principles in its national legal system concerning freedom of expression, it cannot provide for effective remedies as referred to in the said paragraph 2.

Article 4 – Racist and xenophobic motivated threat

1. Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally and without right, the following conduct:

threatening, through a computer system, with the commission of a serious criminal offence as defined under its domestic law,

(i) persons for the reason that they belong to a group, distinguished by race, colour, descent or national or ethnic origin, as well as religion, if used as a pretext for any of these factors, or

Kapitel II – Åtgärder som ska vidtas på nationell nivå

Artikel 3 – Spridande av rasistiskt och främlingsfientligt material med hjälp av datorsystem

1. Varje part ska vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att i sin nationella lagstiftning straffbelägga följande gärning när den begås uppsåtligen och orättmätigt:

Att sprida eller på annat sätt tillgängliggöra rasistiskt och främlingsfientligt material till allmänheten med hjälp av ett datorsystem.

2. En part får förbehålla sig rätten att inte införa straffansvar för handlande som anges i definitionen i punkt 1 i denna artikel när materialet enligt definitionen i artikel 2 punkt 1 förespråkar, främjar eller uppmuntrar diskriminering utan samband med hat eller våld, under förutsättning att andra effektiva åtgärder finns att tillgå.

3. Utan hinder av punkt 2 i denna artikel får en part förbehålla sig rätten att inte tillämpa punkt 1 vid de fall av diskriminering för vilka, beroende på etablerade principer om yttrandefrihet i partens rättssystem, parten inte kan föreskriva effektiva åtgärder som avses i punkt 2.

Artikel 4 – Rasistiskt och främlingsfientligt motiverat hot

1. Varje part ska vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att i sin nationella lagstiftning straffbelägga följande gärning när den begås uppsåtligen och orättmätigt:

Att med hjälp av ett datorsystem hota

i) personer av det skälet att de tillhör en grupp som utmärks av ras, hudfärg, härstamning, nationellt eller etniskt ursprung liksom

(ii) a group of persons which is distinguished by any of these characteristics.

Article 5 – Racist and xenophobic motivated insult

1. Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally and without right, the following conduct:

insulting publicly, through a computer system,

(i) persons for the reason that they belong to a group distinguished by race, colour, descent or national or ethnic origin, as well as religion, if used as a pretext for any of these factors; or

(ii) a group of persons which is distinguished by any of these characteristics.

2. A Party may either:

a) require that the offence referred to in paragraph 1 of this article has the effect that the person or group of persons referred to in paragraph 1 is exposed to hatred, contempt or ridicule; or

b) reserve the right not to apply, in whole or in part, paragraph 1 of this article.

Article 6 – Denial, gross minimisation, approval or justification of genocide or crimes against humanity

1. Each Party shall adopt such legislative measures as may be necessary to establish the following conduct as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally and without right:

distributing or otherwise making available, through a computer system to the public, material which denies, grossly minimises, approves or justifies acts constituting genocide or crimes against humanity, as defined by international

även trosbekännelse, under förebärande av något av de förstnämnda karakteristika, eller

ii) en grupp personer som utmärks av något av dessa karakteristika med att begå brott som i partens nationella lagstiftning definieras som allvarliga.

Artikel 5 – Rasistiskt och främlingsfientligt motiverad kränkning

1. Varje part ska vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att i sin nationella lagstiftning straffbelägga följande gärning när den begås uppsåtligen och orättmätigt:

Att offentligen med hjälp av ett datorsystem kränka

i) personer av det skälet att de tillhör en grupp som utmärks av ras, hudfärg, härstamning, nationellt eller etniskt ursprung liksom även trosbekännelse, under förebärande av något av de förstnämnda karakteristika, eller

ii) en grupp personer som utmärks av dessa karakteristika.

2. En part får antingen

a) uppställa krav på att det brott som avses i punkt 1 i denna artikel resulterar i att personen eller gruppen av personer som avses i punkt 1 utsätts för hat, missaktning eller löje, eller

b) förbehålla sig rätten att helt eller delvis inte tillämpa punkt 1 ovan.

Artikel 6 – Förnekande, grovt förringande, gillande eller rättfärdigande av folkmord eller brott mot mänskligheten

1. Varje part ska vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att i sin nationella lagstiftning straffbelägga följande gärning när den begås uppsåtligen och orättmätigt:

Att med hjälp av ett datorsystem sprida eller på annat sätt för allmänheten göra tillgängligt material som förnekar, grovt förringar, gillar eller rättfärdigar gärningar som utgör folkmord eller brott mot mänskligheten såsom dessa gär-

law and recognised as such by final and binding decisions of the International Military Tribunal, established by the London Agreement of 8 August 1945, or of any other international court established by relevant international instruments and whose jurisdiction is recognised by that Party.

2. A Party may either

a) require that the denial or the gross minimisation referred to in paragraph 1 of this article is committed with the intent to incite hatred, discrimination or violence against any individual or group of individuals, based on race, colour, descent or national or ethnic origin, as well as religion if used as a pretext for any of these factors, or otherwise

b) reserve the right not to apply, in whole or in part, paragraph 1 of this article.

Article 7 – Aiding and abetting

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally and without right, aiding or abetting the commission of any of the offences established in accordance with this Protocol, with intent that such offence be committed.

Chapter III – Relations between the Convention and this Protocol

Article 8 – Relations between the Convention and this Protocol

1. Articles 1, 12, 13, 22, 41, 44, 45 and 46 of the Convention shall apply, *mutatis mutandis*, to this Protocol.

2. The Parties shall extend the scope of application of the measures defined in Articles 14 to 21 and Articles 23 to 35 of the Convention, to Articles 2 to 7 of this Protocol.

ningar definieras i folkrätten och erkänns som sådana genom lagakraftvunna beslut av den internationella militärdomstol, som upprättades genom Londonavtalet av den 8 augusti 1945, eller av någon annan internationell domstol som upprättats genom relevanta internationella instrument och vars domsrätt erkänns av parten i fråga.

2. En part får antingen

a) uppställa krav på att förnekandet eller det grova föringande som avses i punkt 1 görs med uppsåt att uppmuntra till hat, diskriminering eller våld mot en enskild person eller en grupp av personer på grund av ras, hudfärg, härstamning, nationellt eller etniskt ursprung liksom även trosbekännelse, under förebärande av något av de förstnämnda karakteristikerna, eller

b) förbehålla sig rätten att helt eller delvis inte tillämpa punkt 1.

Artikel 7 – Medhjälp

Varje part ska vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att i sin nationella lagstiftning straffbelägga uppsåtlig och orättmätig medhjälp till något av de brott som kriminaliseras i enlighet med detta protokoll med uppsåt att ett sådant brott ska begås.

Kapitel III – Förhållandet mellan konventionen och detta protokoll

Artikel 8 – Förhållandet mellan konventionen och detta protokoll

1. Artiklarna 1, 12, 13, 22, 41, 44, 45 och 46 i konventionen ska i tillämpliga delar gälla detta protokoll.

2. Parterna ska utvidga tillämpningsområdet för de åtgärder som anges i artiklarna 14–21 och 23–35 i konventionen på artiklarna 2–7 i detta protokoll.

Chapter IV – Final provisions

Article 9 – Expression of consent to be bound

1. This Protocol shall be open for signature by the States which have signed the Convention, which may express their consent to be bound by either:

- a) signature without reservation as to ratification, acceptance or approval; or
- b) subject to ratification, acceptance or approval, followed by ratification, acceptance or approval.

2. A State may not sign this Protocol without reservation as to ratification, acceptance or approval, or deposit an instrument of ratification, acceptance or approval, unless it has already deposited or simultaneously deposits an instrument of ratification, acceptance or approval of the Convention.

3. The instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 10 – Entry into force

1. This Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date on which five States have expressed their consent to be bound by the Protocol, in accordance with the provisions of Article 9.

2. In respect of any State which subsequently expresses its consent to be bound by it, the Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of its signature without reservation as to ratification, acceptance or approval or deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval.

Kapitel IV – Slutbestämmelser

Artikel 9 – Uttryck för samtycke till att vara bunden

1. Detta protokoll ska stå öppet för undertecknande av de stater som har undertecknat konventionen. De kan uttrycka sitt samtycke till att vara bundna antingen genom

- a) undertecknande utan förbehåll för ratifikation, godtagande eller godkännande, eller
- b) undertecknande med förbehåll för ratifikation, godtagande eller godkännande, följt av ratifikation, godtagande eller godkännande.

2. En stat får inte underteckna detta protokoll utan förbehåll för ratifikation, godtagande eller godkännande eller deponera ett ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrument, om den inte redan har deponerat eller samtidigt deponerar ett ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrument avseende konventionen.

3. Ratifikations-, godtagande- och godkännandeinstrument ska deponeras hos Europarådets generalsekreterare.

Artikel 10 – Ikraftträdande

1. Detta protokoll träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tre månader efter den dag då fem stater har uttryckt sitt samtycke till att vara bundna av protokollet i enlighet med bestämmelserna i artikel 9.

2. För en stat som senare uttrycker sitt samtycke till att vara bunden av detta protokoll, träder det i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tre månader efter den dag då staten undertecknade protokollet utan förbehåll för ratifikation, godtagande eller godkännande eller deponerade sitt ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrument.

Article 11 – Accession

1. After the entry into force of this Protocol, any State which has acceded to the Convention may also accede to the Protocol.
2. Accession shall be effected by the deposit with the Secretary General of the Council of Europe of an instrument of accession which shall take effect on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of its deposit.

Article 12 – Reservations and declarations

1. Reservations and declarations made by a Party to a provision of the Convention shall be applicable also to this Protocol, unless that Party declares otherwise at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.
2. By a written notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe, any Party may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, declare that it avails itself of the reservation(s) provided for in Articles 3, 5 and 6 of this Protocol. At the same time, a Party may avail itself, with respect to the provisions of this Protocol, of the reservation(s) provided for in Article 22, paragraph 2, and Article 41, paragraph 1, of the Convention, irrespective of the implementation made by that Party under the Convention. No other reservations may be made.
3. By a written notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe, any State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, declare that it avails itself of the possibility of requiring additional elements as provided for in Article 5, paragraph 2.a, and Article 6, paragraph 2.a, of this Protocol.

Artikel 11 – Anslutning

1. Sedan detta protokoll har trätt i kraft får en stat som har anslutit sig till konventionen också ansluta sig till det.
2. Anslutning ska göras genom deponering hos Europarådets generalsekreterare av ett anslutningsinstrument, som börjar gälla den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tre månader efter dagen för deponeringen.

Artikel 12 – Förbehåll och förklaringar

1. Förbehåll och förklaringar som en part gör med avseende på en bestämmelse i konventionen ska också gälla detta protokoll, om inte parten förklarar något annat vid undertecknandet eller deponeringen av sitt ratifikations-, godtagande-, godkännande eller anslutningsinstrument.
2. En stat får när den undertecknar detta protokoll eller deponerar sitt ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrument genom ett skriftligt meddelande ställt till Europarådets generalsekreterare förklara att den begagnar sig av möjligheten att kräva ytterligare rekvisit enligt vad som anges i artiklarna 3, 5 och 6 i protokollet. Samtidigt får en part, med avseende på bestämmelserna i protokollet göra förbehåll som avses i artikel 22.2 och artikel 41.1 i konventionen, oavsett eventuella förbehåll som denna part har gjort enligt konventionen. Inget annat förbehåll får göras.
3. En stat får när den undertecknar detta protokoll eller deponerar sitt ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrument genom ett skriftligt meddelande ställt till Europarådets generalsekreterare förklara att den begagnar sig av möjligheten att kräva sådana ytterligare rekvisit som avses i artikel 5.2 a och artikel 6.2 a i detta protokoll.

Article 13 – Status and withdrawal of reservations

1. A Party that has made a reservation in accordance with Article 12 above shall withdraw such reservation, in whole or in part, as soon as circumstances so permit. Such withdrawal shall take effect on the date of receipt of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe. If the notification states that the withdrawal of a reservation is to take effect on a date specified therein, and such date is later than the date on which the notification is received by the Secretary General, the withdrawal shall take effect on such a later date.

2. The Secretary General of the Council of Europe may periodically enquire with Parties that have made one or more reservations in accordance with Article 12 as to the prospects for withdrawing such reservation(s).

Article 14 – Territorial application

1. Any Party may at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, specify the territory or territories to which this Protocol shall apply.

2. Any Party may, at any later date, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this Protocol to any other territory specified in the declaration. In respect of such territory, the Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of the declaration by the Secretary General.

3. Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe. The withdrawal shall become effective on the first day of the month following the expiration of a

Artikel 13 – Förbehållens status och återtagande

1. En part som har gjort ett förbehåll i enlighet med artikel 12 ska helt eller delvis återta detta så snart som omständigheterna medger. Återtagandet börjar gälla den dag då generalsekreteraren mottar meddelandet. Om det i det samma anges att återtagandet av ett förbehåll ska börja gälla en dag som anges där, och denna dag infaller efter den dag då generalsekreteraren mottog meddelandet, ska återtagandet börja gälla den senare dagen.

2. Europarådets generalsekreterare får regelbundet fråga de parter som har gjort ett eller flera förbehåll som avses i artikel 12 om utsikterna att de återtar förbehållen.

Artikel 14 – Territoriell tillämpning

1. En part kan när den undertecknar detta protokoll eller deponerar sitt ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrument ange för vilket eller vilka territorier protokollet ska tillämpas.

2. En part kan vid en senare tidpunkt genom en förklaring ställd till Europarådets generalsekreterare utsträcka tillämpningen av protokollet till ett annat territorium som anges i förklaringen. I förhållande till ett sådant territorium träder protokollet i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tre månader efter den dag då generalsekreteraren mottog förklaringen.

3. En förklaring som avgivits enligt de båda föregående punkterna kan, med avseende på ett territorium som anges i förklaringen, återtas genom ett meddelande ställt till Europarådets generalsekreterare. Återtagandet börjar gälla den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tre månader efter den

period of three months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 15 – Denunciation

1. Any Party may, at any time, denounce this Protocol by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.

2. Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of the notification by the Secretary General.

Article 16 – Notification

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe, the non-member States which have participated in the elaboration of this Protocol as well as any State which has acceded to, or has been invited to accede to, this Protocol of:

- a) any signature;
- b) the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;
- c) any date of entry into force of this Protocol in accordance with its Articles 9, 10 and 11;
- d) any other act, notification or communication relating to this Protocol.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Protocol.

Done at Strasbourg, this 28th day of January 2003, in English and in French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe, to the non-member States which have participated in the elaboration of this Protocol, and to any State invited to accede to it.

dag då generalsekreteraren mottog meddelandet.

Artikel 15 – Uppsägning

1. En part får när som helst säga upp detta protokoll genom ett meddelande ställt till Europarådets generalsekreterare.

2. Uppsägningen börjar gälla den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tre månader efter den dag då generalsekreteraren mottog meddelandet.

Artikel 16 – Meddelanden

Europarådets generalsekreterare ska meddela Europarådets medlemsstater, de icke-medlemsstater som har deltagit i utarbetandet av detta protokoll samt de stater som har anslutit sig till det eller inbjudits att ansluta sig till det om

- a) undertecknanden,
- b) deponering av ratifikations-, godtagande-, godkännande- och anslutningsinstrument,
- c) dag för protokollets ikraftträdande enligt artiklarna 9–11,
- d) andra handlingar, meddelanden eller underrättelser som rör protokollet.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen bemyndigade, undertecknat detta protokoll.

Upprättat i Strasbourg den 28 januari 2003 på engelska och franska, vilka båda texter är lika giltiga, i ett enda exemplar, som ska deponeras i Europarådets arkiv. Europarådets generalsekreterare ska översända en bestyrkt kopia till varje medlemsstat i Europarådet, de icke-medlemsstater som har deltagit i utarbetandet av detta protokoll samt till de stater som har inbjudits att ansluta sig till det.